

Motion till riksdagen 2020/21:3213

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat och vägas mot andra akuta behov i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det traditionella utvecklingsbiståndet bör präglas av en nollvision efter Agenda 2030:s genomförande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbetalningsmålet om 1 procent av Sveriges BNI bör övergå till en fyraårig biståndsram och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en reform av Sida i syfte att dimensionera och organisera myndigheten givet övergången till fyraåriga biståndsramar och de prioriteringar vi pekar ut och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer fokuserat bistånd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det humanitära biståndet behöver öka som andel av biståndet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om näringslivets centrala roll i genomförandet av Agenda 2030 och betydelsen av en politik som främjar tillväxt för att målen i agendan ska uppnås och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges bistånd i större utsträckning än i dag bör villkoras och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera OECD:s biståndskommitté Dacs definition av bistånd så att fler insatser räknas som bistånd och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartner i biståndet när det gäller

- resultatfokus och redovisning, och att Sverige ska vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven inte uppfylls, och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs en översyn och analys av kärnstödet till de multilaterala organisationerna för att kunna ta ställning till var biståndsmedlen gör mest nytta och tillkännager detta för regeringen.

Förslag till anslagsfördelning

Anslagsförslag 2021 för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Tabell 1 Moderaternas förslag till anslag för 2021 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Biståndsverksamhet	44 965 687	-15 700 000
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 583 163	±0
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	17 189	±0
1:4 Folke Bernadotteakademin	191 101	±0
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000	±0
1:6 Utvärdering av internationellt bistånd	21 462	±0
Summa	46 828 602	-15 700 000

Politikens inriktning

Det svenska engagemanget i världen ska präglas av en sammanhållen linje som tar sin utgångspunkt i Sveriges intressen och värderingar. Mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, rättsstat samt marknadsekonomi ska alltid vara vägledande i arbetet med att tillvarata Sveriges intressen.

Det är inte bistånd som driver utveckling. Marknadsekonomi, äganderätten och en fri handel utgör grunden för utveckling och för att skapa hållbart välstånd för människor. Enskilda människor med idéer och som vågar sig på att förverkliga sina drömmar gör världen bättre. Vad gäller Sveriges traditionella biståndspolitik måste fokuset därför alltid vara att gå från bistånd till handel (from aid to trade). Målet för politiken måste vara att det traditionella biståndet en dag ska upphöra.

För att nå ett biståndsoberoende och gå från bistånd till handel krävs ett reformerat bistånd och en förmåga till nyfikenhet, nytänkande och innovation. Utöver den tydliga målsättningen om att gå från bistånd till handel föreslår Moderaterna en ny budgeteringsprincip för biståndet, ett mer fokuserat bistånd, att en större andel av biståndet bör fokuseras mot katastrofbistånd liksom tydligare kontroll och uppföljning av biståndet.

Att sammanhållet värna Sveriges intressen

Lika viktigt som det är att konstatera att det traditionella utvecklingsbiståndet ska präglas av en vision att en dag kunna upphöra, lika viktigt är det att konstatera att svensk biståndspolitik är en del av svensk utrikespolitik och därför måste ligga i linje med svenska intressen.

Från Moderaternas sida är det självklart att det svenska engagemanget i världen ska ses som en helhet. Vad gäller utvecklingsbistånd ska vi ge stöd till den typen av projekt som ligger i linje med svenska värderingar. Kontrollen måste vara mycket god – inga svenska skattemedel ska försvinna i korruption eller hamna i fickorna på odemokratiska ledare som inte respekterar rättsstatens principer, demokrati eller mänskliga rättigheter.

Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartners i biståndet när det gäller resultatfokus, korruptionsbekämpning och redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenhållning när kraven inte uppfylls.

Det är också viktigt att ställa storleken på biståndet mot de behov som finns i Sverige. Biståndsbudgeten har till följd av målet om att 1 procent av BNI ska läggas på bistånd tredubblats på 20 år. Sverige ska vara med och ta ansvar i en svår värld, men att som i dag lägga nästan dubbelt så mycket på internationellt bistånd som på Polismyndigheten är en felaktig prioritering. Sveriges statsbudget är inte oändlig, och det är väsentligt att säkerställa att de insatser som finansieras genom svenskt bistånd leder till resultat. Därför prioriterar Moderaterna annorlunda i vår budget och sänker biståndsramen.

Det är vidare betydelsefullt att i större utsträckning villkora biståndet. Det är i dag ett omfattande problem att vissa länder inte tar emot egna medborgare som blivit utvisade från Sverige. Länder som genom sitt agerande bidrar till att skapa problem i Sverige bör inte motta svenskt bistånd.

Det finns regler om vad som får räknas som bistånd och inte, dessa regler fastslås av biståndskommittén OECD-DAC. Enligt regelverket får vissa kostnader kopplade till flyktingmottagande klassas som bistånd. Det gäller bland annat kostnader för frivilligt återvändande av asylsökande. Sverige har tidigare använt medel ur biståndsbudgeten för frivilligt återvändande av flyktingar men från och med höständeringsbudget för 2016 ingår inte längre dessa kostnader i den svenska biståndsramen. Moderaterna anser att dessa kostnader bör ingå i biståndsramen och att Sverige bör driva på för förändrade regler så att fler kostnader som i dag inte kan klassas som bistånd kan göra det.

Utrikespolititakens många verktyg

Det är viktigt att konstatera att det traditionella biståndet endast är ett verktyg av många för att bekämpa fattigdom och förtryck. Sverige är och ska vara en stark röst i världen för mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati och rättsstatens principer. Det finns många sätt, utöver det traditionella biståndet, för Sverige att försvara och främja våra värderingar och principer i utlandet.

Vi ser i dag hur andra stater, med intressen och värderingar som skiljer sig från våra, försöker stärka sitt globala inflytande. Dels skapas nya multilaterala samarbeten utanför de etablerade organisationerna, dels ökar auktoritära stater sitt engagemang i olika FN-organ.

Utvecklingen riskerar att få negativa konsekvenser för internationellt samarbete såväl som för Sveriges förmåga att vara med och forma normer och standarder, vilket är avgörande för vårt lands välstånd.

Sverige har en lång historia av globalt engagemang, inte minst genom FN-systemet genom vilket mer än hälften av Sveriges biståndsbudget kanaliseras. I regeringens resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer som lämnades till riksdagen våren 2020 konstaterades att FN-systemet består av över 200 organisationer och att Sverige är en av de större givarna till ett flertal organisationer.

Ett välfungerande utvecklingssamarbete och ett framgångsrikt svenskt engagemang i de multilaterala organisationerna förutsätter ett strategiskt och samlat förhållningssätt som tar sin utgångspunkt i våra politiska prioriteringar.

Sverige bör strategiskt fokusera det multilaterala biståndet och kärnstödet till ett fåtal organisationer utifrån svenska prioriteringar. De multilaterala organisationer som Sverige ger stöd till ska vara organisationer där Sverige har god kontroll och inflytande. I egenskap av att vara en stor givare till internationella organisationer måste Sverige kunna ställa krav för att värna våra intressen i en allt mer oförutsägbar värld.

Ett starkt svenskt engagemang i EU är en förutsättning för att nå genomslag i FN. Sverige bör verka för att EU:s förmåga att agera gemensamt, framförallt i frågor som rör mänskliga rättigheter och demokrati, stärks.

Vidare är Sveriges utlandsmyndigheter viktiga i arbetet för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Att säkerställa att Sveriges ambassader i odemokratiska länder har tillräckliga resurser för att exempelvis bevaka rättegångar mot oppositionella är ett sätt för Sverige att markera mot odemokratiska regimer och verka för våra värderingar.

Långsiktighet, kontroll och fokusering

Svenskt bistånd ska leda till resultat. Moderaterna vill därför i högre grad fokusera biståndet till ett färre antal organisationer, länder och tematiska områden. Sverige ska vara med och finansiera utvecklingsbistånd där vi kan bidra med ett tydligt mervärde.

Dagens modell med ett utbetalningsmål för biståndet har varit dåligt och bidragit till att debatten i stort sett enbart fokuserat på den summa pengar som spenderas, snarare än vilket resultat som uppnås. Moderaterna har därför föreslagit en ny budgeteringsprincip för biståndet, en fyraårig budgetram istället för dagens modell där 1 procent av BNI läggs på bistånd. Inriktningen och anslaget för biståndet bör föreslås till riksdagen i en biståndsproposition på samma sätt som infrastruktur- eller forskningspropositionen.

Moderaternas förslag är en fyraårig biståndsram på 160 miljarder kronor år 2021–2024. En fyraårig biståndsram på 160 miljarder kronor skulle medföra att Sverige gick från att vara ett av de tre länder i OECD som ger mest i bistånd som andel av BNI till att vara det femte landet som ger störst andel av BNI. Biståndet skulle vara på ungefär samma nivå som år 2014 i kronor räknat och på samma nivå som Danmark och Storbritannien som andel av BNI. På så sätt frigörs 15 700 miljoner kronor år 2021, 16 400 miljoner kronor år 2022 och 17 200 miljoner kronor år 2023 för att kunna förstärka välfärden och statens kärnverksamheter.

Utöver förändrad budgeteringsmodell ser Moderaterna ett behov av att förbättra uppföljningen och styrningen av biståndet. Diskrepansen mellan pengarna som betalas ut till olika biståndsprojekt och pengarna som läggs på granskning och uppföljning får inte vara för stor, vi måste ha resurser att säkerställa att de medel vi lägger på bistånd leder till resultat. I takt med att Sveriges biståndsram historiskt har ökat har inte motsvarande ökning skett vad gäller summan vi lägger på kontroll och uppföljning. För att

säkerställa att svenskt bistånd faktiskt leder till resultat och för att säkerställa att svenskt bistånd inte försvinner i korruption behöver medlen vi lägger på kontroll och uppföljning av bistånd öka. Sida och UD behöver också agera mycket mer snabbfotat och agera när uppgifter om korruption eller andra felaktigheter framkommer. Det ska inte råda några som helst tvivel om att de organisationer Sverige samarbetar med inom biståndet är effektiva och delar svenska värderingar. Framkommer nya uppgifter måste bistånd snabbt kunna frysas under tiden uppgifterna utreds. Sidas arbete behöver reformeras för att arbeta utifrån nya förutsättningar som en fyraårigbudgetram medför och för att kunna arbeta mer med kontroll och uppföljning.

Svenskt utvecklingssamarbete kan inte göra allt, men där det verkar ska svenska skattebetalare se resultat. Moderaternas utgångspunkt är att utvecklingssamarbetet bör fokusera på det som är effektivt, det som Sverige varit historiskt bra på och det som ligger i svenska utrikespolitiska intressen. Tematiska områden som Moderaterna ser som särskilt viktiga för det traditionella utvecklingssamarbetet är global hälsa såsom vaccinationer, klimat och miljö, jämställdhet såsom flickors rätt till utbildning och SRHR samt institutionsbyggande. Att genom utvecklingssamarbete exempelvis bistå med kunskap kring att bygga upp fungerande lantmäteriverk för att stärka äganderätten och göra det tydligt vem som äger vilken mark, eller bistå med kunskap om hur vi byggt upp vår riksrevision för att granska oegentligheter i statsförvaltningen, är värdefullt och kan vara utvecklingssamarbete som leder till positiva resultat. Samtliga biståndssamarbeten ska vara transparenta och leda till resultat.

Klimatförändringarna är en av vår tids stora ödesfrågor och en fråga som vi måste lösa globalt. Moderaterna vill att biståndspolitikerna i högre utsträckning än i dag ska användas till insatser för att långsiktigt minska utsläppen av växthusgaser genom att minska beroendet av fossil energi. Många gånger har fattigare länder i Parisavtalet dessutom villkorat sina egna åtgärder med stöd från rikare länder. Därför vill Moderaterna se ett ökat fokus på effektivt klimatbistånd. Utöver satsningar på klimatbistånd inom det multilaterala biståndet vill vi även prioritera projekt som syftar till att minska klimatutsläppen i det bilaterala biståndet.

Det traditionella utvecklingsbiståndet måste ha som mål att en dag inte längre behövas. Men den andra delen av biståndet, det humanitära, kommer alltid att behövas, och här ska Sverige vara med och bidra.

Moderaterna anser att det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd behöver öka. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det även kallas, är biståndets kärna. Det syftar till att hindra och lindra nöd och när de mest utsatta människorna. Trots det humanitära biståndets uppenbara värde är det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd mycket litet. I spåren av coronakrisen blir det än mer tydligt att det humanitära biståndet som andel av biståndet behöver öka.

1:1 Bistandsverksamhet

Moderaterna vill se en total och genomgripande översyn av biståndet, vilket bäst låter sig göras i regeringsställning. Vi vill se en ökad samordning med andra likasinnade länder, till exempelvis nordiska länder gällande krav på tydliga reformer för FN-organ samt ökat fokus på låginkomstländer och Sveriges närområde.

För åren 2021–2024 anser Moderaterna att budgetramen bör vara 160 miljarder kronor, eller i genomsnitt 40 miljarder kronor per år. Anslagen ligger i nivå med FN:s nuvarande rekommendation. Trots att regeringen skuldsätter svenska skattebetalare utan

att lösa de stora problem som Sverige har med kriminalitet och hög arbetslöshet väljer regeringen att behålla utbetalningsmålet om 1 procent av BNI i bistånd. Moderaterna menar att resurserna inom biståndet ska prioriteras till områden där Sverige har ett tydligt mervärde, där lösningarna per definition är globala och där vi vet att just svenskt bistånd kan göra skillnad.

I förhållande till regeringens förslag minskar Moderaterna anslaget 1:1 med 15 700 miljoner kronor år 2021, 16 400 miljoner kronor år 2022 och 17 200 miljoner kronor år 2023 för att prioritera andra reformer. Vi vill att biståndet ska fokusera tydligare på humanitärt bistånd, hälsa, klimat, infrastruktur, hälsa och utbildning för jämställdhet och institutionsbyggande.

Moderaterna föreslår att Sida och Utrikesdepartementet får i uppdrag att analysera hur en organisering av biståndet beräknad på en fyraårig budgetram på 160 miljarder kronor kan göras på bästa sätt, utifrån en översyn av biståndets resultat och med ett fokus på angivna prioriteringar.

Hans Wallmark (M)

Hans Rothenberg (M)

Magdalena Schröder (M)

Tobias Billström (M)

Jessika Roswall (M)

Margareta Cederfelt (M)

Boriana Åberg (M)

Cecilia Widegren (M)

Pål Jonson (M)